

Analysis and Design of Algorithms

Lecture 9,10 Dynamic Programming

Lecturer: Tong Minh Duc

Nội dung

1. Lược đồ chung
2. Bài toán tính số Fibonacci
3. Bài toán cái túi
4. Bài toán dãy con có tổng lớn nhất
- 5. Bài toán tìm xâu con chung dài nhất**
6. Đường đi ngắn nhất - TT Floyd
7. Cây nhị phân tìm kiếm tối ưu

Bài toán

- Cho hai chuỗi

$X = (x_1, x_2, \dots, x_m)$ và

$Y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$

- Hãy tìm chuỗi con chung dài nhất của hai dãy X và Y.

- Ví dụ

X = KHOA HOC

Y = HOA HONG

HOA HO

2/22/2023

3

Ý tưởng thuật toán

- Phân rã:

– m: chiều dài chuỗi X, n: chiều dài chuỗi Y

– Với mỗi $0 \leq i \leq m$ và $0 \leq j \leq n$ gọi $C[i, j]$ là độ dài của chuỗi con chung dài nhất của hai dãy

$X_i = x_1 x_2 \dots x_i$ và $Y_j = y_1 y_2 \dots y_j$

(Quy ước $X_0 = \text{rỗng}$, $Y_0 = \text{rỗng}$)

– Khi đó $C[m, n]$ là chiều dài chuỗi con chung dài nhất của X và Y.

- Bài toán con: $C[0, j] = 0 \ j = 1..n$, $C[i, 0] = 0 \ i = 1..m$

2/22/2023

4

Tổng hợp

- Với $i > 0, j > 0$ tính $C[i, j]$
 - Nếu $x_i = y_j$ thì dãy con chung dài nhất của X_i và Y_j sẽ thu được bằng việc bổ sung x_i (cũng là y_j) vào dãy con chung dài nhất của hai dãy X_{i-1} và Y_{j-1}

→ $C[i, j] = C[i-1, j-1] + 1$
 - Nếu $x_i \neq y_j$ thì dãy con chung dài nhất của X_i và Y_j sẽ là dãy con dài hơn trong hai dãy con chung dài nhất của $(X_{i-1}$ và $Y_j)$ và của $(X_i$ và $Y_{j-1})$

→ $C[i, j] = \text{Max}\{C[i-1, j], C[i, j-1]\}$

2/22/2023

5

Cài đặt

```

Procedure LCS(X,Y)
{
  For i =1 to m do c[i,0]=0;
  For j =1 to n do c[0,j] =0;
  For i =1 to m do
    for j = 1 to n do
      If  $x_i = y_j$  then {  $c[i,j]=c[i-1,j-1]+1$ ;  $b[i,j]='↖'$  }
      else
        If  $c[i-1,j] \geq c[i,j-1]$  then {  $c[i,j]=c[i-1,j]$ ;  $b[i,j]='↑'$ ; }
        else {  $c[i,j]=c[i,j-1]$ ;  $b[i,j]='←'$ ; }
    }
}

```

2/22/2023

6

Minh họa

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
H								
O								
A								
H								
O								
N								
G								

2/22/2023

7

Khởi tạo

- Y= KHOAHOC, X= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
H	0	0	0	0	0	0	0	0
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

8

Lặp

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0						
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

9

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1					
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

10

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	?				
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

11

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1				
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

12

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0							
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

13

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0						
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

14

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0	?					
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

15

Lặp ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0	1					
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

16

Lập ...

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0	1	2				
A	0							
H	0							
O	0							
N	0							
G	0							

2/22/2023

17

Kết thúc

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0	1	2	2	2	2	2
A	0	0	1	2	3	3	3	3
H	0	0	1	2	3	4	4	4
O	0	0	1	2	3	4	5	5
N	0	0	1	2	3	4	5	5
G	0	0	1	2	3	4	5	5

2/22/2023

18

Kết thúc

- X= KHOAHOC, Y= HOAHONG

		K	H	O	A	H	O	C
	0	0	0	0	0	0	0	0
H	0	0	1	1	1	1	1	1
O	0	0	1	2	2	2	2	2
A	0	0	1	2	3	3	3	3
H	0	0	1	2	3	4	4	4
O	0	0	1	2	3	4	5	5
N	0	0	1	2	3	4	5	5
G	0	0	1	2	3	4	5	5

2/22/2023

19

Nội dung

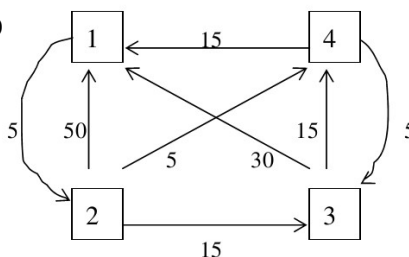
1. Lược đồ chung
2. Bài toán tính số Fibonacci
3. Bài toán cái túi
4. Bài toán dãy con có tổng lớn nhất
5. Bài toán tìm chuỗi con chung dài nhất
6. Đường đi ngắn nhất - TT Floyd
7. Cây nhị phân tìm kiếm tối ưu

2/22/2023

20

Bài toán

- Đồ thị $G=(V,E)$
 - Đơn đồ thị liên thông (vô hướng hoặc có hướng)
 - Có trọng số.
 - V : Tập đỉnh
 - E : Tập cạnh
- Tìm đường đi ngắn nhất từ giữa một cặp đỉnh nào đó của G .

2/22/2023

21

Thuật toán Floyd

- Tư tưởng:
 - Nếu k nằm trên đường đi ngắn nhất từ i đến j thì đường đi từ i đến k và từ k đến j cũng ngắn nhất (Nguyên lý Bellman).
- Phân rã:
 - n là số đỉnh của G
 - Gọi $d[i,j]$ là đường đi ngắn nhất từ đỉnh i đến đỉnh j
 - Quy ước $p_k[i,j]$ với $(k=0..n)$ lưu giá trị từ $0..k$ (đỉnh) thể hiện đường đi ngắn nhất từ i đến j có qua đỉnh $p_k[i,j]$

2/22/2023

22

Thuật toán Floyd

- Phân rã:
 - n là số đỉnh của G , $d[i,j]$, $p_k[i,j]$
 - $p_k[i,j] = 0$ đường đi ngắn nhất từ i đến j không đi qua $p_k[i,j]$,
 - $p_k[i,j] \neq 0$ đường đi ngắn nhất từ i đến j đi qua $p_k[i,j]$
 - Khi $k = n$ thì $p_k[i,j]$ cho biết đường đi cần tìm.
- Bài toán con:
 - $d[i,j] = a[i,j]$
 - $p_0[i,j] = 0$

2/22/2023

23

Tổng hợp

- Nếu $d[i,j]$ là đường đi ngắn nhất từ i đến j đã xét ở bước $k-1$ (đã xét đi qua từ đỉnh 1 đến đỉnh $k-1$).
- Ở bước k :

$$d[i,j] = \min (d[i,j], d[i,k]+d[k,j])$$

2/22/2023

24

Cài đặt

- Biểu diễn đồ thị G qua ma trận trọng số cạnh

$$a = (a_{uv})_{n \times n};$$

$$a_{uv} = \begin{cases} \text{trọng số của } (u, v); (u, v) \in E; \\ \infty; (u, v) \notin E; \end{cases}$$

- Khởi tạo

$$d[i, j] = a[i, j]$$

$$p[i, j] = 0$$

2/22/2023

25

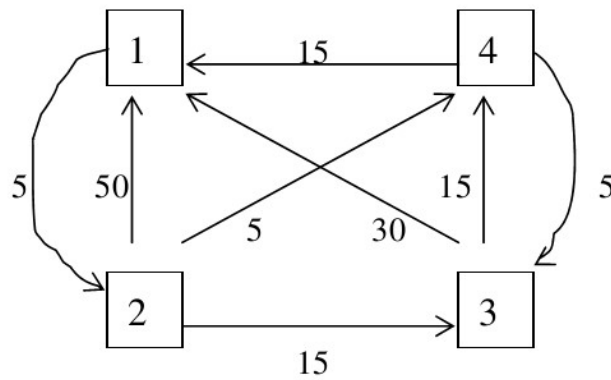
```
void floyd()
{
    int i, j, k;
    // Khởi động ma trận d và p
    for (i = 1; i <= n; i++)
        for (j = 1; j <= n; j++)
        {
            d[i][j] = a[i][j];
            p[i][j] = 0;
        }
    for (k = 1; k <= n; k++) // Tính ma trận d và p ở bước lặp k
        for (i = 1; i <= n; i++)
            if (d[i][k] > 0 && d[i][k] < vc)
                for (j = 1; j <= n; j++)
                    if (d[k][j] > 0 && d[k][j] < vc)
                        if (d[i][k] + d[k][j] < d[i][j])
                        {
                            d[i][j] = d[i][k] + d[k][j];
                            p[i][j] = k;
                        }
        }
}
```

} 2023

26

Minh họa

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

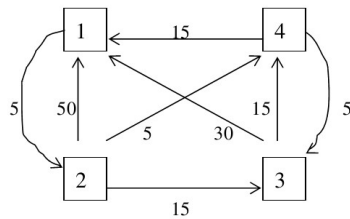

2/22/2023

27

Khởi tạo

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

$$d^0$$

	1	2	3	4
1	0	50	∞	∞
2	50	0	15	5
3	30	∞	0	15
4	15	∞	5	0

$$p^0$$

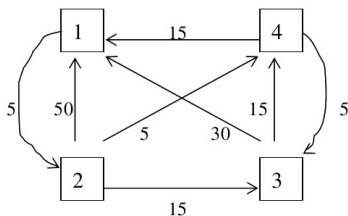
	1	2	3	4
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	0	0	0
4	0	0	0	0

2/22/2023

28

Với $k = 1$

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

 d^1

	1	2	3	4
1	0	5	∞	∞
2	50	0	15	5
3	30	35	0	15
4	15	20	5	0

 p^1

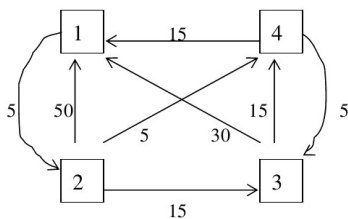
	1	2	3	4
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	1	0	0
4	0	1	0	0

2/22/2023

29

Với $K = 2$

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

 d^2

	1	2	3	4
1	0	5	20	10
2	50	0	15	5
3	30	35	0	15
4	15	20	5	0

 p^2

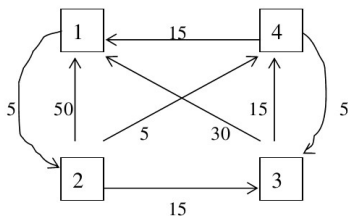
	1	2	3	4
1	0	0	2	2
2	0	0	0	0
3	0	1	0	0
4	0	1	0	0

2/22/2023

30

Với K = 3

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

 d^3

	1	2	3	4
1	0	5	20	10
2	45	0	15	5
3	30	35	0	15
4	15	20	5	0

 p^3

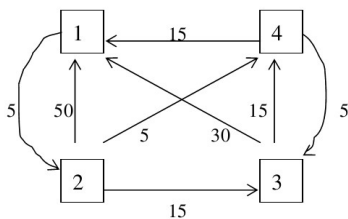
	1	2	3	4
1	0	0	2	2
2	3	0	0	0
3	0	1	0	0
4	0	1	0	0

2/22/2023

31

Với K = 4

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

 d^4

	1	2	3	4
1	0	5	15	10
2	20	0	10	5
3	30	35	0	15
4	15	20	5	0

 p^4

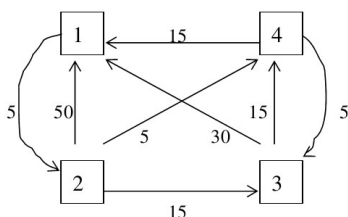
	1	2	3	4
1	0	0	4	2
2	4	0	4	0
3	0	1	0	0
4	0	1	0	0

2/22/2023

32

Kết quả

Tìm đường đi ngắn nhất giữa các cặp đỉnh của đồ thị :

d^4

	1	2	3	4
1	0	5	15	10
2	20	0	10	5
3	30	35	0	15
4	15	20	5	0

p^4

	1	2	3	4
1	0	0	4	2
2	4	0	4	0
3	0	1	0	0
4	0	1	0	0

Đường đi từ 1->3 ?

$p[1,3] = 4$

Đường đi từ 1->4 ?

$p[1,4] = 2$

Đường đi từ 1->3: 1 -> 2 -> 4 -> 3 (15)

2/22/2023

33

Nội dung

1. Lược đồ chung
2. Bài toán tính số Fibonacci
3. Bài toán cái túi
4. Bài toán dãy con có tổng lớn nhất
5. Bài toán tìm chuỗi con chung dài nhất
6. Đường đi ngắn nhất - TT Floyd
- 7. Cây nhị phân tìm kiếm tối ưu**

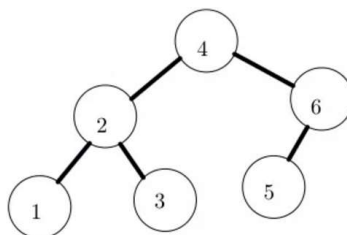
2/22/2023

34

Cây nhị phân tìm kiếm

- Cây nhị phân tìm kiếm (binary search tree) là một cây nhị phân có tính chất sau:
 - Mỗi nút là một khóa tìm kiếm
 - Với mỗi cây con, khóa của nút gốc lớn hơn khóa của mọi nút của cây con trái và nhỏ hơn khóa của mọi nút của cây con phải

- Ví dụ

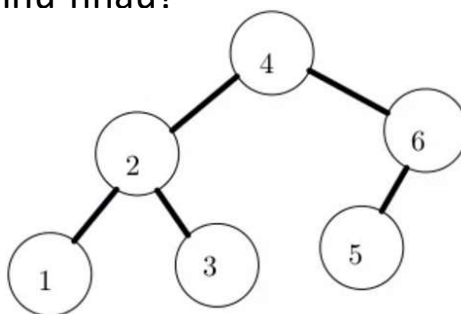

2/22/2023

35

Cây nhị phân tìm kiếm ...

- Nếu số lần tìm kiếm (tần xuất) các khóa trên cây là như nhau?

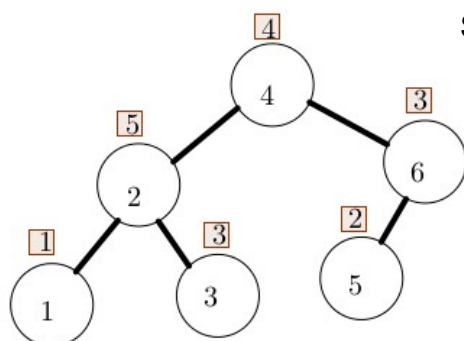
Cấu trúc của cây không quan trọng

2/22/2023

36

Cây nhị phân tìm kiếm ...

- Số lần tìm kiếm các khóa khác nhau:

Số lần duyệt qua nút có khóa là:

$$(4) : 1+5+3 +4 + 2+3 = 18$$

$$(2) : 1+5+3 = 9$$

$$(6) : 2+3 = 5$$

$$(1) : 1 = 1$$

$$(3) : 3 = 3$$

$$(5) : 2 = 2$$

$$\text{Tổng} = 38$$

Cấu trúc cây
quan trọng

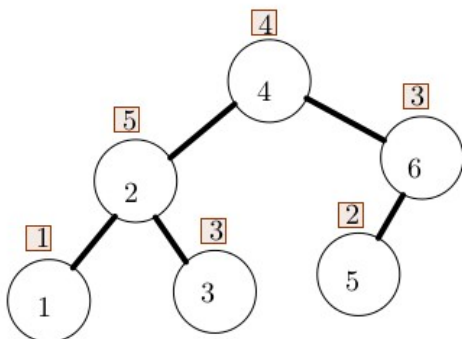

2/22/2023

37

Cây nhị phân tìm kiếm tối ưu

- Vậy cấu trúc nào để cây nhị phân tìm kiếm có số lần duyệt nhỏ nhất (tối ưu)?

2/22/2023

38

Bài toán

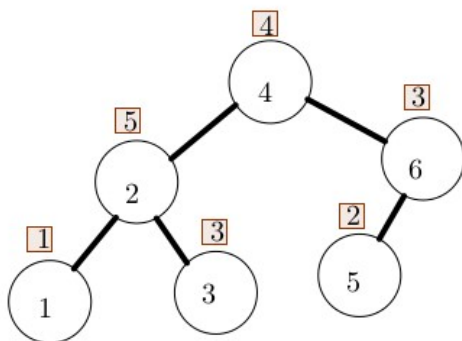
- Cho mảng $A[1,2,...,n]$ đã sắp xếp theo chiều tăng dần trong đó các phần tử đôi một khác nhau. Mỗi phần tử $A[i]$ có tần số tìm kiếm $f[i]$ ($i=1..n$).

➔ Tìm cây nhị phân với khóa là các phần tử của mảng A sao cho tổng số lượng các phép so sánh là nhỏ nhất

2/22/2023

39

Tiếp cận bằng QHD

$$(4) : 1+5+3 +4 + 2+3 = 18$$

- Nhận xét:** Số lần duyệt ở gốc không phụ thuộc vào cấu trúc cây và $\text{SumF}(n) = f[1] + f[2] + \dots + f[n]$

2/22/2023

40

Phân rã

- Gọi $Op(1..n)$ là số phép so sánh của cây nhị phân tìm kiếm tối ưu của mảng $A[1..n]$. Nếu $A[r]$ là khóa của nút gốc, ta có:

$$Op(1..n) = Op(1..r-1) + Op(r+1..n) + SumF(1..n)$$

$$(SumF(1..n) = f[1] + f[2] + \dots + f[n])$$

Vì $Op(1..n)$ là tối ưu nên ta có

$$Op(1..n) = \min \{Op(1..r-1) + Op(r+1..n) : r=1..n\} + SumF(1..n)$$

2/22/2023

41

Phân rã ...

- Gọi $C[i,j]$ là số phép so sánh của cây nhị phân tìm kiếm tối ưu cho mảng con $A[i..j]$
- Đặt $F[i,j] = f[i] + f[i+1] + \dots + f[j]$
- Ta có

$$C[i,j] = \min \{C[i,r-1] + C[r+1,j] : r=i..j\} + F[i,j]$$

2/22/2023

42

Tiếp cận bằng QHD ...

- Bài toán con

$$C[i,i] = F[i,i]$$

- Tổng hợp:

$$C[i,j] = \min\{C[i,r-1] + C[r+1,j]\} + F[i,j]$$

2/22/2023

43

Tính $F[i,j]$

- Hàm $\text{PRECOMPUTE}(f[1, 2, \dots, n])$

Tính $F[i,j]$

PRECOMPUTE($f[1, 2, \dots, n]$):

for $i \leftarrow 1$ to n

$F[i, i-1] \leftarrow 0$

for $j \leftarrow i$ to n

$F[i, j] \leftarrow F[i, j-1] + f[j]$

2/22/2023

44

Tính $C[i,j]$

- Hàm $\text{COMPUTECOST}(i, i + d)$

$$\text{Tính } C[i,j] = \min\{C[i,r-1] + C[r+1,j]\} + F[i,j]$$

```

COMPUTECOST( $i, j$ ):
   $C[i, j] \leftarrow +\infty$ 
  for  $r \leftarrow i$  to  $j$ 
    tmp  $\leftarrow C[i, r-1] + C[r+1, j]$ 
    if tmp  $\leq C[i, j]$ 
       $C[i, j] \leftarrow \text{tmp}$ 
       $R[i, j] \leftarrow r$ 
   $C[i, j] \leftarrow C[i, j] + F[i, j]$ 

```

2/22/2023

45

Thuật toán

```

OPTBINSEARCHTREE( $A[1, 2, \dots, n]$ ):
  PRECOMPUTE( $f[1, 2, \dots, n]$ )
  for  $i \leftarrow 1$  to  $n$ 
     $C[i, i] \leftarrow F[i][i]$ 
     $R[i, i] \leftarrow i$ 
  for  $d \leftarrow 1$  to  $n - 1$ 
    for  $i \leftarrow 1$  to  $n - d$ 
      COMPUTECOST( $i, i + d$ )
  return  $C[1, n]$ 

```

2/22/2023

46

Độ phức tạp tính toán

- Hàm $\text{PRECOMPUTE}(f[1, 2, \dots, n])$
Là $O(n^2)$
- Hàm $\text{COMPUTECOST}(i, i + d)$
Là $O(n)$
- Hàm $\text{OPTBINSERCHTREE}(A[1, 2, \dots, n])$
Là $O(n^3)$

2/22/2023

47

Mảng $R[i, j]$

- Mảng $R[i, j]$ trong thuật toán trên lưu lại gốc của cây nhị phân tìm kiếm tối ưu của mảng con $A[i \dots j]$.
- Mảng $R[i, j]$ có thể được sử dụng để truy vết để tìm ra cây nhị phân tìm kiếm tối ưu (bài tập)

2/22/2023

48

Bài tập

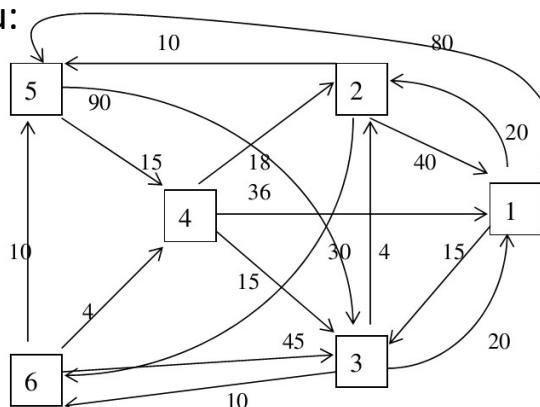
- Thực hiện và ghi kết quả từng bước thuật toán tìm xâu con dài nhất của 2 xâu:
TOANHOC và **KHONHOC**
- Thực hiện và ghi kết quả từng bước thuật toán tìm xâu con dài nhất của 2 xâu:
TINHYEU và **HOAHONG**

2/22/2023

49

Bài tập

- Thực hiện và ghi kết quả từng bước thuật toán Floyd tìm đường đi ngắn nhất trên đồ thị sau:

2/22/2023

50

Bài tập

4. Cài đặt thuật toán tìm xâu con dài nhất của 2 xâu ký tự. Đánh giá độ phức tạp bằng thực nghiệm và so sánh với lý thuyết.
5. Cài đặt thuật toán Floyd tìm đường đi ngắn nhất trên đồ thị. Đánh giá độ phức tạp bằng thực nghiệm và so sánh với lý thuyết.
6. Cài đặt thuật toán xây dựng cây tìm kiếm nhị phân tối ưu. Đánh giá độ phức tạp bằng thực nghiệm và so sánh với lý thuyết.

2/22/2023

51

Nội dung đã học

1. Lược đồ chung
2. Bài toán tính số Fibonacci
3. Bài toán cái túi
4. Bài toán dãy con có tổng lớn nhất
5. Bài toán tìm xâu con chung dài nhất
6. Đường đi ngắn nhất - TT Floyd
7. Cây nhị phân tìm kiếm tối ưu

2/22/2023

52